

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В СУЧАСНУ ДОБУ

матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2025 р.

УДК 2+61] (062)

Р 36

Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, ПП “Видавництво “Фенікс””, 2025. – 332 с.

ISBN 978-617-8310-48-6

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – ректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Науменко Олександр Миколайович – перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Земсков Сергій Володимирович – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Саган Олександр Назарович – завідувач Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, професор.

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Рецензенти:

Гаврилюк Тетяна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Сторожук Світлана Володимирівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 10 від 19 червня 2025 р.)

ISBN 978-617-8310-48-6

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2025

Професор Сковський підготував цілу плеяду педіатрів. Його учнями були Серед його учнів – доктори наук Віра Балабан, Любов Зельдич, Емануїл Фрідман, Олена Хохол. Це далеко не повний список, враховуючи яка кількість студентів вчилася у метра. Величезна кількість наукових робіт була опублікована професором Сковським. Тематика від догляду за немовлям до наукових робіт з фтизіатрії дитячого віку. Займався професор і розробкою проєктів сиротинців, питаннями вдосконалення меблів та обладнання для медичних закладів. Тематикою санітарно – курортного лікування та реабілітації. Найвагомішою вважається робота 1923 року “Туберкульоз в дитячому віці”. Залишився в медицині і термін “Симптом Сковського”, це метод мануального виявлення вітряної віспи шляхом натискання на шкіру біля виспаного пухирця.

Помер лікар Сковський буквально на робочому місці. Це трапилось у 1930 році під час командировки в Кам'янець-Подільський на чолі бригади столичних спеціалістів для проведення медичних консультацій [4]. Отже віддамо належну шану випускнику медичного факультету Університету Святого Володимира, одному з визначних фундаторів київської школи медицини. Працездатність та гуманність професора Сковського має послужити взірцем для майбутніх лікарів України.

Література:

1. До 100 річчя з дня заснування кафедри педіатрії №1 Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика (м. Київ). – URL <https://med-expert.com.ua/journals/wp-content/uploads/2018/08/03-1.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).
2. Педіатрія – на все життя, або Вікові традиції післядипломної освіти українських педіатрів. – URL <https://umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2018/11/Pediatr.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).
3. Сковський Євген Львович (1869-1930), Національна наукова медична бібліотека України. – URL <https://umoloda.kyiv.ua/number/2614/265/91959> (дата звернення: 15.05.2025).
4. Легенди і бувальщини київської медицини (люди, факти, події, документи). – К.: Століття, 2001. – С. 171-172.

Пошкурлат А. В.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
77777777@ukr.net

БЕЦ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ – КОРИФЕЙ КИЇВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ, ВИДАТНИЙ АНАТОМ ТА ГІСТОЛОГ

Сьогодні ми зібрались на кафедрі філософії, біоетики та історії медицини Національного медичного університету імені О.О. Богомольця на щорічну конференцію, присвячену світлій пам'яті архієпископа Луки (Войно-Ясенецького). Як відомо, свт. Лука навчався і був випускником медичного факультету Київського університету – осереддя київської медичної школи, який славився потужним професорсько-викладацьким колективом як

необхідною умовою для подальшого розвитку медичної школи і появи талановитих продовжувачів славних традицій. Тому, хотілось би приділити увагу одному із випускників цього медичного факультету університету Святого Володимира, який по завершенню навчання став частиною цього професорсько-викладацького колективу. Мова йде про видатного вченого Володимира Олександровича Беца. Передовсім варто зауважити, що В. О. Бец увійшов до історії вітчизняної медицини новатором у методиці досліджень клітин головного мозку розробивши новітню методику дослідження цих клітин шляхом проведення тонесеньких їх зрізів (до 0.05 мм), що надавало на той час неймовірні можливості для їх ретельного дослідження з метою напрацювання нових методик лікування. Навчаючись у провідних фахівців тієї доби (таких як Карл Людвіг) та в новітніх лабораторіях Європи, він зміг досягти неймовірних результатів у своїх дослідженнях та захистити у 1863 р. докторську дисертацію “Про механізм кровообігу в печінці”. До речі, його унікальна колекція і досягнення були добре відомі не лише на батьківщині, але й у Європі. У Відні у 1873 р. та Санкт-Петербурзі у 1870 р. його колекція була відзначена медалями.

Досліджуючи головний мозок В. О. Бец зробив унікальне відкриття клітин, які пізніше було названо на його честь – “клітини Беца”. Цім відкриттям він, безперечно, вивів українську медицину на світовий рівень. У 1874р. він відкрив гігантські пірамідні нейрони у шарі кори передцентральної звивини та прецентральної часточки великого мозку. Він першим у світовій практиці систематизував дані і вивчив цитоархітектоніку, що являла собою клітинну будову кори великого мозку, та разом з тим довів, що кора головного мозку являє собою неоднорідний комплекс нервових клітин і різний набір нейронів відповідає різним ділянкам головного мозку. Таким чином у другій половині 19 століття В.О. Бец виокремив вісім цитоархітектонічних полів і започаткував вчення про морфологічні основи динамічної локалізації функцій у корі півкуль великого мозку. Результатом цих досліджень став підготовлений до друку “Атлас людського мозку”, що побачив світ 1890 р. У ньому вперше було використано фото і кліше анатомії звивин та розташування нервових центрів на поверхні мозку.

Не менш значимим було відкриття 1864р. хромафінної реакції мозкової речовини надниркових залоз. В.О. Бец ретельно досліджував остеогенез, ембріогенез, ріст людських кісток. Його наукові дослідження на основі об’єктивних анатомічних даних допомогли розбити щент таку хибну теорію як френологія та расову теорію.

Творче і професійне життя В.О. Беца було тісно пов’язане з університетом Св.Володимира, на кафедрі анатомії якого він пропрацював близько 21 року і врешті-решт очолив її.

Разом з тим з 1884р. і до самої смерті був головним лікарем Південно – Західних залізниць.

Не дарма кажуть талановита людина – талановита у всьому. В.О. Бец був активним громадським діячем, а також співзасновником Київського товариства дослідників природи. В.О. Бец також увійшов до історії і як послідовний українофіл спільною працею з Володимиром Антоновичем,

відомою як “Історичні діячі Південно – Західної Росії”.

Володимир Олександрович Бец за своє життя підготував близько 50 наукових праць, за якими навчалися майбутні лікарі, а завдяки його науковим розробкам та досягненням по сьогодні і сучасні лікарі рятують неймовірну кількість людей у світі. А свою неймовірну колекцію він подарував медичному факультету – його професорсько-викладацькому колективу та студентам.

Земний уклін В. О. Бецу від нащадків за його унікальні наукові здобутки та досягнення, які сприяли формуванню майбутньої української медичної еліти лікарів – науковців.

Література:

1. Національна академія наук України. – URL: <https://old.nas.gov.ua/EN/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=11262>
2. Ступак Ф. Я. (2002), Нарис історії Національного медичного університету імені О. О.Богомольця. Київ, 108 с.
3. Шаров І. (2006), Вчені України: 100 видатних імен. Київ: АртЕк, 486 с.

Шевченко С. Л.,

НМУ імені О. О. Богомольця,
ex.theology@gmail.com

КОМУНІКАЦІЯ ЯК ПЕРШОПРИЧИНА АВТЕНТИЧНОЇ ЕКЗИСТЕНЦІЇ В ФІЛОСОФІЇ К. ЯСПЕРСА

У своїх міркуваннях К. Ясперс виходив з власної, доволі цікаво обґрунтованої концепції людини, власного бачення її сутності та способу існування в світі. Головні скрижалі цієї концепції – тези про принципову відсутність “системи людського як такого” і незавершеність будь-якого знання щодо конкретної людської істоти. Людина, за К. Ясперсом, це насамперед, і наявне буття, і свідомість, і дух, і розум, і екзистенція. Людина, на його глибоке переконання, це відкрита можливість, яка є незавершеною і ніколи не може бути завершеною. Вона завжди є нетотожною тому, що людина вже створила з собою у цьому світі, оскільки її головною сутністю, за К. Ясперсом, є здатність до трансцендування, до подолання вже зафіксованих форм людського буття.

Філософська концепція К. Ясперса зосереджується на одному дуже важливому моменті: справжнє, автентичне самобуття людини можливе лише в тісному зв'язку з іншою людиною. Він називає цей суттєвий зв'язок, цю першопричину відносин між людьми, комунікацією. Питання про комунікацію – центральне положення ясперсівської філософії. Для К. Ясперса одна людина занурюється в глуху замкненість і лише разом із іншими, в русі до взаємного зближення вона може відкритися. Фактично комунікація для К. Ясперса стає проміжною ланкою, завдяки якій він намагався вирішити дилему взаємозв'язку розуму і екзистенції. Екзистенцію німецький мислитель визначав як буття, в яке розум привносить паростки розуміння.

К. Ясперс ставить в центр свого філософствування не просто “екзистенцію”. Одним із найважливіших його положень є положення про те, що “самобуття і